

Intercultureel onderwijs in Brussel

1 januari 1982

Auteur: Ludo Smeekens

Volume: 13

Nummer: 2

Pagina's: 53-61

Documenten

- [moer_jrg13_017.pdf](#)

ludo smeecken s intercultureel onderwijs basisonderwijs in brussel intercultureel onderwijs komt in vlaanderen moeizaam van de grond toch zijn er projecten die een eerste aanzet vormen het project van het onthaalcentrum foyer in brussel is zo n voorbeeld ludo smeeckens orthopedagoog bij dit centrum schrijft over de opvang van italiaanse marokkaanse en spaanse kinderen in nederlandstalige scholen in dit artikel wil ik een concreet project intercul van de drie sectoren van de foyer die elk op zich tureel onderwijs beschrijven het betreft een ini veel te maken hebben met onderwijsproblemen tiatief van de foyer een onthaalcentrum voor allerhande buitenlandse kinderen in brussel opgericht in de eerste fase van het intercultureel project ging 1968 de marokkaanse immigratie was nog in van start op 1 september 1981 in samenwerking volle expansie wilde de foyer vooral een gezelschap met de st ursulaschool in laken brussel een lig thuis bieden aan voornamelijk marokkaanse nederlandstalige school en was gericht op de kinderen metertijd verruimden de doelstellin opvang van italiaanse kinderen alhoewel het er gen om tenslotte te komen tot een uitgebreid ons wel degelijk om ging de haalbaarheid van een pakket van onthaalactiviteiten de activiteiten bepaald onderwijsmodel te toetsen kunnen we rusten op drie grote pijlers een sociaal culturele niet spreken van een experiment het ging ons in gekoppeld aan de vrouwen en meisjeswerking de eerste plaats om een actie in de dagelijkse dar al amal een sociaal e conomische gekop praktijk waarbij vanzelfsprekend een hele peld aan de oudere jongenswerking het vor boel variabelen niet onder controle gehouden mingscentrum foyer en een pedagogische voor zijn dit betekent tevens dat we er niet naar al op het niveau van de kleine jongens en meisjes streefden de overdraagbaarheid van het model onder vee rt ien jaar het jeugdhuis foyer deze aan te tonen daarvoor is het project trouwens te gemaakte belangstellingsvelden vinden plaats in gebonden aan de brusselse situatie we l is het zo drie afzonderlijke huizen gestimuleerd door drie dat in het model een aantal principes verwerkt afzonderlijke projectleiders die mekaar samen zijn die ons inziens een ruimere toepassing vermet de directie geregeld ontmoeten in het dage dienen onder meer het gebruik

van de eigen taal lijks bestuur van de foyer onthaalcentrum con als ve rt rekpunt van onderwijsactiviteiten en het creet is de ontwikkeling van het project intercul expliciet aan bod laten komen van verschillende tureel onderwijs gegroeid uit een samenwerking culturen in het leerproces 53 h et ligt niet in m ijn bedoeling een zuivere be minste wat het gebruik van de taal betreft dit schrijving te geven van dit project het leek me in heeft gedeeltelijk te maken met de taalsituatie in teres- santer aan te geven met welke moeilijkheden het land van herkomst gedeeltelijk ook met de en mogelijkheden een dergelijk uit de praktijk franse cultuurdominan- tie nochtans menen we gegroeid onderwijsproject kan ge p aard gaan dat de aans- luiting bij de franstalige gemeenschap geen evidentie is een evenwichtige gemeen- uitg a ng s punte n schapsopbouw is van vitaal belang in een multi ethnische stad alle groepen behoren bij de ver de ontwikkeling van het project intercultureel wezenlijking van dit ideaal betrokken te worden onderwijs heeft in grote mate te maken met de wat betekent dat de migrant niet automatisch en vaststelling van een achterstandssituatie van bui niet uitsluitend op de franstalige gemeenschap tenlanders in het onderwijs met onze ideeën over gericht hoeft te zijn onderwijs aan migranten en autochtonen en met de school heeft als belangrijk socialisatie in- sti onze visie op en onze analyse van de brusselse sa tuut de taak kinderen voor te bereiden op de menleving toekomstige maatschappij deze maatschappij het groeiend aantal vreemdelingen legt een zware is in wezen multi ethnisch als de school de taak hypotheek op de samenleving in een stad als heeft voor te bereiden op het harmonisch samen brussel de ontevredenheid groeit zienderogen leven van verschillende gemeenschappen binnen zowel bij de belgische bevolking die zich letter de maatschappij zal een belangrijk onderdeel lijk bedreigd begint te voelen als bij de vreemde van de scholing zijn een positieve waardering bij lingen die in een uitzichtloze situatie terecht brengen voor verschillende culturele achter- gron men in vergelijking met andere belgische gewes den dit zal zich weer- spiegelen in een opname ten en met andere landen is het probleem in daarvan in onderwijsprogramma s en leeractivitei brussel complexer dit wegens het bi com- munau ten voor een harmonische samenleving is ook taire karakter van de stad de plaats waar twee het recht op eigen cultuurbeleving een noodza belgische gemeen- schappen elkaar ontmoeten kelijke voorwaarde die bijgevolg ook in de de over- grote meerderheid sluit zich haast auto school behoort te bestaan een onderwi- jsvorm matisch aan bij de franstalige gemeenschap ten die voldoet aan beide uit- gangspunten kunnen w e waardering voor andermans cultuur veronderstelt in de eerste plaats een zekere kennis ervan 54 met recht intercultureel noemen ze biedt de wijsgebied veilig te stellen heeft de wetgever faci meeste kansen voor de ont- plooiing van de per liteiten aan deze schooltjes toegekend zo zijn soon met het oog op een gezond en harmonisch bijvoorbeeld de klassennormen heel laag gesteld func- tioneren binnen een multi ethnische samen klasjes met 8 a 10 leerlingen zijn geen uitzonde leving ring dit brengt natuurlijk mee dat de zorg die een positieve waardering voor andermans cultuur een leerkracht kan besteden aan elke leerling veronderstelt in de eerste plaats een zekere ken apa rt veel groter is dan in een franstalige klas nis ervan door de franse cultuurdominantie in met betrekking op het onderwijs aan buitenland brussel ontbreekt de kennis van de vlaamse cul se

kinderen leidt dit op z n minst tot bizarre situ tuur volledig bij vreemdelingen ook in het scho aties dit moge blijken uit het volgende voor lingsproces kwam dit aspect vooralsnog niet aan beeld in molenbeek niet ver van de foyer is bod precies omdat vreemdelingen hoofdzakelijk een lagere school gevestigd een vrij groot com franstalige scholen bezoeken willen we een po plex langs de ene kant een frans-talige afdeling sitieve waardering bijbrengen voor de vlaamse langs de andere kant een nederlandstalige aparte cultuur met als concreet gegeven de nederland ingangen aparte speelplaatsen klassen en zelfs se taal dan zal dit haast noodzakeli-jkerwijs moe toiletten de franstalige afdeling kende de jong ten gebeuren vanuit de nederlandstalige school ste jaren een grote expansie kelders en zolders voor de vlaamse kinderen betekent dit dat ook werden omgebouwd tot klassen belgische kinde zij een positieve waardering dienen te krijgen ren zijn hier haast niet meer de afdeling telt voor voor de eigenheid van vreemdelingen deze waar 90 procent marokkaanse kinderen ter illustratie dering verkrijgen houdt een eerproces in dat me van de kwaliteit van het onderwijs vorig jaar de op gang komt wanneer er expli-ciete aandacht waren er in de zesde klas een aantal marokkanen aan besteed wordt van 14 jaar het laatste jaar dat ze toegelaten deze vrij abstracte uit-gangspunten staan evenwel konden worden op de lagere school die nauwe niet los van een aantal concrete gegevenheden lijks bleken te kunnen lezen of schrijven noch van een speciale opvang van buitenlandse kinde tans waren ze vanaf de eer-ste klas op school en ren is in brussel momenteel nauwelijks sprake in dit terwijl over het muu rtje een nederlandstali de belgische wetgeving zijn een aantal maa-trege ge afdeling bestaat zonder noemenswaardige pro len getroffen teneinde het onderwijs aan migran blemen integendeel tenkinderen te verbeteren maar deze mogelijkhe we zijn van mening dat dergelijke situaties niet den laten slechts in be-paalde gevallen een extra hoeven en stellen dan ook in ons onderwijsmodel stimu-lering van de onderwijstaal toe moedertaal voor dat de bijzonder gunstige onderwi-jsfaciliteit onderricht bijvoorbeeld is niet voorzien als er ten van de nederlands-talige school ook ten goede verder al van enige speciale opvang sprake is ge komt aan buitenlandse kinderen beurt die hoofdzakelijk door prive verenigingen vanuit onze ervaring in het vormingscentrum en dan nog na schooltijd huiswerkklassen extra foyer waar we ons onder meer bezighouden met taallessen e d tewerk-stellingsproblemen van jonge migranten we stellen vast dat bepaalde franstalige wijkscho hebben we gemerkt dat de kennis van de neder len overstromd worden met buitenlandse kinde landse taal meer en meer vereist is in brussel on ren over-wegend van eenzelfde nationaliteit in langs werd er nog op gewezen dat meer dan 80 molenbeek voornamelijk marokkanen in bepaal procent van alle personeelsad-vertenties tweetalig de wijken van schaarbeek turken enz in dezelf heid voorop-stellen dit gegeven mag dan voorlo de wijken bevinden zich ook nederlandstalige pig op de lagere professionele niveaus van minder scholen soms zelfs in hetzelfde gebouwencom belang zijn in het kader van een integratie van plex vergeleken met de franstalige scholen zijn buitenlanders op zoveel mogelijk niveaus speelt het over het algemeen pareltjes van pedagogische dit op middellange termijn wel een rol gelijke opvang met een goed tot zeer goed onderwijsni kansen geven aan mi-granten betekent onder de veau er komen nauwelijks buitenlandse kinderen

gegeven economische omstandigheden ook naar toe hoewel recente tellingen erop wijzen zorgen dat ze nederlands leren dat hierin verandering schijnt te komen belang concrete aanleiding tot het uitwerken van een rijk is het speciale statuut van deze scholen om onderwijsalternatief is de achterstandssituatie van de vlaamse aanwezigheid in brussel op onder migrantenkinderen we stellen vast dat de doel 55 stellingen van het basisonderwijs niet bereikt het model voor italianen en spanjaarden worden verschillende factoren spelen hierbij een een mogelijke aanpassing van de onderwijstruc rol de huidige voorzieningen in het onderwijs tuur in functie van bovenstaande criteria is een aan migrantenkinderen schieten tekort daar de onderwijsmodel waarbij zowel de vreemde cul impliciete doelstelling hierbij is de migran tuur als de cultuur van het gastland evenwaardig tenkinderen zo snel mogelijk aan ons onderwijs aan bod komen een concretisatie van dergelijk systeem aan te passen in het bestaande onder model vonden we in het leids opvangmodel 5 en wijs is te weinig ruimte voor de eigenheid van het een model dat gebruikt wordt in enschede ten buitenlandse kind bovendien beseft men te wei behoeve van de brusselse situatie hebben we dit nig dat wanneer veel buitenlandse kinderen aan model aangepast maar met behoud van de grond ons onderwijs deelnemen een aanpassing van idee het is een model waarbij opvangklassen structuren vereist is en niet een aanpassing van functioneren in het eerste en tweede leerjaar van de leerlingen aan het onderwijs via een aantal het lager onderwijs school en opvangklassen vor noodmaatregelen tegelijkertijd moet rekening men een geheel ze zijn inhoudelijk en organisa gehouden worden met de culturele identiteit van torisch volledig op elkaar afgestemd zodat de op het migrantenkind de multiculturele realiteit van vangklassen een substantieel deel uitmaken van de samenleving en een aantal pedagogische moei de school in principe wordt slechts een nationa lijkheden typisch voor migrantenkinderen zoals liteit per school toegelaten zodat de leerkrach schoolachterstand taal en leermoeilijkheden ten van de school zich als het ware kunnen spe cialiseren in de opvang van die nationaliteit de van uitg a ng s punt en naar acti e keuze van de nationaliteit is natuurlijk afhanke lijk van de buu rt waarin de school zich bevindt de keuze van een onderwijsmode l we constateerden dat mensen van ee nzelfde op dit punt gekomen is het team bes taande uit nationaliteit min of meer in dezelfde buu rt gaan een antropologe een jurist een licentiate in de wonen hierdoor is de beperking van een nationa letteren van italiaanse nationaliteit en een peda liteit per school minder kunstmatig dan het lijkt goog nagegaan op welke manier deze ideeën het eerste en het tweede leerjaar bestaan dan tel vorm konden krijgen in een concreet project 4 al kens uit een a klas de belgische klas en een b te vaak blijft het immers bij goede voorne mens klas de buite ilandse klas aan het hoofd van de wij vonden het hoog tijd worden dat er eindelijk b klas van het eerste leerjaar staat een buiten iets m ee r gedaan werd dan gepraat een drietal a landse leerkracht deze onderwijst al de vakken priori s hebben we ons daarbij opgelegd in de die normaal in het belgisch programma aan bod eerste plaats zou het hoe dan ook om een tijde komen in de moede rtaal van de kinderen ita lijk project gaan we kunnen hoogstens een alter li aans of spaans de nederlandse taal daarente natief uitwerken en aantonen dat het werkt gen wordt onderwezen door een belgische leer daarna is het aan de be-

trokken schooloverheden kracht teneinde maximale integratie mogelijk om er hun conclusies uit te trekken t e dikwijls te maken zijn uitwisselings en participatiemogelijkheid komt het voor dat prive initiatief leidt tot nog lijkheden tussen de a klas en de b klas voorzien grotere passiviteit van de betrokken instanties de dit betekent concreet dat de italiaanse spaanse problemen zijn immers opgelost vervolgens leerlingen op bepaalde tijdstippen deelnemen aan wilden we een geïntegreerd project we wilden de lessen van de belgische kinderen aanvankelijk pertinent niet buiten de bestaande schoolinfra d e vakken die minder taalgebonden zijn zwem structuur om werken dit houdt verband met een men gymnastiek handvaardigheden met de structurele aanpassing van de school zoals we vooruitgang van de kennis van het nederlands voorstaan ten derde wilden we de kwaliteit van wordt de frequentie van deze momenten opge het onderwijs zowel naar autochtonen als naar voerd dit moet echter met de nodige voorzich allochtonen blijven waarborgen tenslotte beslo tigheid gedaan worden noch de leerkracht van ten wij het project te spreiden over vier jaar de belgische klas noch de belgische kinderen zijn waarbij we ons zouden beperken tot een italiaan gewend aan het samenwerken met een andere se een spaanse en een marokkaanse groep klas laat staan een buitenlandse klas het tweede leerjaar draagt een ander karakter ook hier hebben we nog een a klas en een b 56 klas in tegenstelling echter met de buitenlandse ze taal heeft in de arabische wereld deze groeps klas van het eerste leerjaar is het tweede j a a r ex identificatie is als onderwijsvoorwaarde in zover pliciet gericht op de overgang van het migranten re van belang dat mede hierdoor de kinderen zich kind naar het onderwijs in het nederlands van voldoende basisveilig kunnen voelen om met suc daar dat de onderwijstaal voor de ene helft in het ces deel te nemen aan het onderwijsproces bo nederlands is voor de andere helft de moedertaal aal vendien lijken ons de taal en de godsdienst on van het kind misbare aanknopingspunten te zijn van wat eer het derde leerjaar verschilt in princ i pe niet van der genoemd werd tegemoetkomen aan de de belgische studiejaren de verschillen tussen a eigenheid van het kind en rekening houden met kla s en baslas vervallen en de leerlingen worden de culturele identiteit opgenomen in de bestaande belgische klas w el evenwel moet aanvankelijk getracht worden dat wordt voorzien in een aantal lessen in de eigen bij de alfabetisatie die woorden gebruikt worden taal en cultuur e n in een extra begele i ding voor die zowel in de moedertaal een dialect als in de leerlingen d i e nog moeil i jkheden hebben met het standaardtaal voorkomen nederlands als onderwijstaal ondertussen moet de a klas voorbereid worden het kleuteronderwijs op de volledige i nstroom van de leerlingen u i t de meermaals is ons de vraag gesteld waarom we bij b klas hieraan zal de nodige aandacht besteed het model voor italianen en spanjaarden het worden via projecten rond elementen uit de kleuteronderwijs niet betrokken hebben inder vreemde cultuur samen met de buitenlandse daad is dit logisch en het ligt ook in de bedoeling leerlingen maar meer nog door het werkelijk le het project daarheen uit te breiden ook wij zijn ren samenleven met de buitenlandse kinderen tij onsbewust van de grote pedagogische voordelen dens informele momenten zoals recreatie mid van het kleuteronderwijs de reden waarom het dagmalen enzomeer niet gebeurd is is dan ook puur pragmatisch en zeker niet principieel het model voor marokkanen

ons project fungeert echter ook als een zekere van verschillende zijden wordt erop gewezen dat stimulering van de overheid om deze stimulans het aanleren van het nederlands bij marokkanen wat meer kracht bij te zetten vonden we het in de brusselse lees franstalige context niet zo wenselijk een eerste studiejaar leerplichtige kin eenvoudig is het leek ons dan ook nodig het mo deren dus te laten beginnen precies op het mo del aan te passen in functie van de te verwachten ment dat de richtlijn van de raad van europa in moeilijkheden in de eerste plaats wordt de tijd verband met moedertaalonderricht van kracht dat de kinderen doorbrengen in de opvangklassen werd om dezelfde reden zijn we ook met italia uitgebreid naar beneden we zullen al starten met nen eg onderdanen begonnen zie kader opvangklassen in de kleuterschool het zal van de situatie in vlaanderen het verloop van het project afhangen of die op vangklassen ook naar boven moeten uitgebreid de uitvoering in de praktijk k worden een tweede probleem datzich stelde was de vraag welke basistaal we moeten gebrui dat de vlaamse gemeenschap in brussel oog beken het is bekend dat niet alle marokkanen het hoo rt te hebben voor de onderwijs problemen zelfde dialect spreken en dat het standaard ara van migranten en dat de vlaamse gemeenschap bisch voor niemand moedertaal is indien we dus effectief kan bijdragen tot de verbetering ervan het standaard arabisch gebruiken in de eerste is een vrij nieuwe gedachte de problemen bij de leerjaren moeten we die kinderen eerst die taal uitvoering van het project waren dan ook legio aanleren hoewel dit een complicatie van de zaak we kunnen ze bij zes thema s onderbrengen is menen we toch dat dit de enige mogelijkheid eerst dienden de betrokken overheids instanties is aangezien slechts deze taal zich leent tot wat ove rt uigd te worden van de noodzaak en de waar we groepsidentificatie zouden kunnen noemen de van een project dat de vlaamse gemeenschap het standaard arabisch wordt door marokkanen betrok bij de onderwijsproblemen van migranten ervaren als groepsbindend element bovendien vervolgens dienden de vreemdelingen zelf aange wensen de ouders dat hun kinderen in die taal spoken te worden een derde zaak was het vin onderwijs volgen juist vanwege de positie die de den van een geschikte nederlandstalige school 57 waar het project doorgang kon vinden de jeugdverenigingen te sturen de kinderen naar de vlaamse ouders zijn hier onmiddellijk bij betrok vlaamse televisie te laten kijken enzomeer ken daar zij een belangrijk element van de school tevens blijkt dat naarmate de kinderen vorderin vormen tenslotte was er het probleem van het gen maken in hun kennis van het nederlands de vinden van een buitenlandse leerkracht en van de ouders ook meer betrokken raken bij dit leerpro legalisatie van het project ces bij de marokkaanse gemeenschap ligt het pro het ontvankelijk maken van de betrokken bleem nog anders de italiaanse groepering ove rheids 1 instanties waarmee we werkten is in laken gesitueerd een hiertoe hebben we op 16 januari 1981 een eerste gemeente van brussel die relatief weinig verfranst persconferentie georganiseerd waarna we een uit is daardoor is het iets gemakkelijker om italia voerige projectnota stuurden naar alle betrokken nen te betrekken bij het aanleren van het neder instanties o a de onderwijsministeries de cen lands bij hun kinderen de marokkanen daaren trale raad van het katholiek onderwijs de ne tegen wonen voornamelijk in sterk verfranste ge derlandse cultuurcommissie en vele andere de meentes zoals molen-

beek gezien de sterke ge meesten reageerden vrij positief en beloofden richteid van marokkanen op de franse taal en schriftelijk hun steun en medewerking hun onbekendheid met het nederlands is het een tweede persconferentie vond plaats op 19 zeer moeilijk hen te overtuigen van de waarde en mei 1981 we deelden de stand van zaken mee het nut van het nederlands nu ligt het niet in en deden een beroep op de pers om ons behulp onze bedoeling om deze mensen massaal te zaam te zijn voor het vinden van de nodige fond winnen voor het nederlandstalig onderwijs maar sen we hadden inmiddels vastgesteld dat het on we menen toch dat voor een aantal onder hen mogelijk zou zijn althans in een eerste fase daardoor ruimere kansen kunnen geschapen wor het project gefinancierd te krijgen door de over den we denken dan aan mensen die voorheen in heid vandaar dat we in een later stadium begon een vlaamse provincie woonden of aan mensen nen zijn met een ruime publiciteitscampagne in die op een of andere manier reeds in contact ge vlaanderen met de bedoeling om via prive spon komen zijn met het nederlands deze ouders soring aan de nodige gelden te komen worden dan ook ruim op voorhand aangesproken en op de hoogte gebracht van het op til zijnde de actie naar de migranten zel f project als vertrekpunt stelden we dat een dergelijk pro wat het spaanse project betreft kunnen we reke ject alleen kan slagen als de migranten zelf mee nen op de steun van de spaanse sociale dienst werken aan de uitvoering ervan we hebben dan uit brussel centrum dit is een spaanse vereni ook onmiddellijk contact opgenomen met de ver ging die zeer goed gestructureerd is goed lopende schillende migrantenorganisaties o m cittadi oudercomite s heeft en waarvan de leden erg be nanza migrante een italiaanse vereniging in la trokken zijn bij het schoolgebeuren het ontvan ken waarvan loredana marchi een teamlid van kelijk maken van de ouders gebeurt dan ook vol het project voorzitter is via deze vereniging en ledig vanuit deze dienst de medewerkers ervan zijn we in staat geweest merk op dat normalerwijs een onderwijsverbete een oudercomite op te zetten dat zeer goed ringsproject voorgesteld wordt naar aanleiding werkt dit is nogal belangrijk omdat zonder de van concrete moeilijkheden of achterstanden in medewerking van de ouders het aanleren van het het onderwijs waarbij vervolgens naar een oplos nederlands een onmogelijke taak zou zijn hier sing gezocht wordt dit gebeurt ook bij ons ook ligt het grote verschil met bijvoorbeeld neder wij werden geconfronteerd met moeilijkheden land waar migrantenkinderen wel verplicht zijn die grotendeels voortkwamen uit de aard van de om nederlands te leren in brussel kan men zich structuur van het onderwijs het alternatief dat nog redden met frans alleen in die omstandighe wij voorstellen ter oplossing van deze problemen den betekenen een paar uur nederlands op ligt enerzijds op een ruimer vlak en vindt ander school te weinig via een goedlopend ouder zijds plaats in een ander onderwijsnet het ne comite kan men deze beperking een beetje onder derlandstalig net dan waarin oorspronkelijk de vangen door er bijvoorbeeld bij de ouders op aan problemen geconstateerd werden vandaar dat te dringen hun kinderen naar nederlandstalige de actie naar de migranten zelf zo belangrijk was 58 zeker voor deze mensen lag die oplossing niet zo de actie naar de vlaamse ouder s voor de hand omdat ze te maken heeft met een reeds voor er sprake was van een eventuele uit ty pisch belgische brusselse situatie voering van het project hebben

we nadrukkelijk gesteld dat de belgische ouders voor 100 procent de actie naar de nederlandstalige scholen akkoord dienden te gaan met het voorstel te in de projectnota hadden we een aantal criteria meer daar anders het risico met name wat verlies geformuleerd waaraan de school behoorde te voldoen aan leerlingen betreft te groot zou worden voor doen om met een dergelijk project te starten de betrokken school de informatie naar deze ou vooreerst mocht de school niet te klein zijn in anders gebeurde langs de school wij traden hierbij brussel zijn er namelijk een aantal kleine zelfs op als promotor van het voorstel daarnaast is zeer kleine vlaamse scholen voor wie een injectie het wel van belang geweest dat ook de organisatie met buitenlandse kinderen meer dan welkom ties die de vlaamse belangen verdedigen buurt zou zijn om te kunnen voortbestaan om een comite sociale raden en positief stonden te project ter bevordering van de integratie te begin genover de zaak op die manier werden de wijken leek dit ons minder geschikt en de plaatselijke verenigingen actief betrokken vervolgens moest de school gesitueerd zijn in een bij het project wat een stap in de richting van wijk met hoge concentratie aan vreemdelingen een nauwere samenwerking tussen de wijk en de op dit punt verschilt ons project met het leids school kan betekenen opvangmodel in leiden zijn de opvangklassen georganiseerd buiten het concentratiegebied van de buitenlandse leerkracht de bedoelde populatie in de beter gesitueerde vooraf hebben we een uitvoerig profiel van de buitenwijken van de stad na het doorlopen van buitenlandse leerkracht opgesteld de persoon de twee opvangklassen keren de kinderen terug moest beschikken over de vereiste kwalificaties naar hun eigen wijkschool bedoeling was de op om les te kunnen geven in het lo hij zij moest vangklassen in een zo gunstig mogelijk milieu te liefst een paar jaar in brussel wonen dus de situeren een school in de buitenwijken biedt migratieproblematiek aan den lijve ondervonden doorgaans meer garantie voor goed onderwijs hebben vanzelfsprekend behoorde deze per bovendien staat de bevolking daar anders tegen soon nederlands te kennen daarnaast moest hij over het fenomeen migratie dan in de binnenstad zij een zeker inzicht hebben in didactische pro waar men dagelijks met migranten te maken cessen in verband met het ontwikkelen c q aan heeft voor brussel hebben we bewust geopteerd passen van materialen en over een zekere gemak voor het omgekeerde kinderen in vlaamse scho kelijkheid in het leggen van sociale contacten be len in brussel komen veelal uit de buitenwijken schikken de leerkracht treedt namelijk ook op als zodat we het voordeel van een buu rt school kon promotor van deze aanpak bij de gemeenschap den verenigen met het niet a priori negatief staan waarvan hij zij deel uit maakt van autochtone kinderen tegenover vreemdelin voor de recruterings hebben we contact opgeno gen men met verschillende ambassades enerzijds en op basis van deze overwegingen en na overleg anderzijds adve rtenties geplaatst in verschillende met directies en leerkrachten hebben we een kranten met vrij weinig succes overigens ten drielst scholen bereid gevonden hun medewer slotte hebben we iemand gevonden via de ita king te verlenen ondanks een ruime informatie liaanse ambassade een italiaanse die vrij goed ne zowel naar leerkrachten als naar kinderen blijft derlands spreekt en een ruime onderwijservaring het zoeken en laten draaien van een adoptie heeft in turijn waar ze gewerkt heeft met zuid school een moeilijke zaak men mag niet ver-

geten italiaanse migranten dat deze scholen niet gewend zijn te werken met de leerkracht is verantwoordelijk voor het ita buitenlandse leerlingen en zeker niet met buiten liaanse gedeelte c q spaans arabisch van de landse leerkrachten het du-urde toch wel een lessen wat hoofdzakelijk het aanvankelijk lezen paar maanden vooraleer de italiaanse klas be schrijven en rekenen omvat in het italiaans pro schouwd werd als een klas van de eigen school ject wordt hiervoor hoofdzakelijk leer materiaal dit proces van aanvaarding als het ware vergde afkomstig uit italie gebruikt evenwel op bepaal een voo rt durende aandacht van de beide leer de vlakken aangepast aan de belgische situatie krachten en van de directie voor het rekenonderwijs wordt een belgisch 59 handboek gebruikt maar het leerlingenboek en gesubsidieerd kan worden door de overheid werd vertaald in het italiaans indi-en dit niet zou kunnen moet het project be h et grote probleem waarmee we aan-vankelijk ge schouwd worden als een vorm van prive onder confronteerd werden is de moedertaal van de wijs waarbij dan wel voldaan wordt aan de leer kinderen van italiaans als moede rt aal bleek nau plichtwetten in belgie bestaat namelijk de mo welijks sprake te zijn enkele kinderen spraken gelijkheid tot het inrichten van prive onderwijs slechts siciliaans anderen spraken hoofdzakelijk vermits de wet spreekt van leerplicht en niet van frans terwijl ze wel italiaans begrepen in nog schoolplicht de mogelijkheden voor subsidiering een ander geval waren de kin-deren min of meer zijn minimaal de financiering van nieuwe expe per ongeluk op een nederlandstalige kleuter rimenten door de eg is gestopt omdat vanaf sep school geweest de buitenlandse leerkracht heeft tember 1981 de richtlijn uitge-vaardigd door de dan ook in eerste instantie consequent het ge raad van europese gemeenschappen waarbij bruik van het italiaans in de klas ingevoerd voor de lids-taten de opdracht kregen te voorzien in er sprake kon zijn van enig aanvankelijk leeson onderwijs in de moedertaal van buitenlandse kin derwijs deren definitief van kracht is geworden zoals vermits ons project in de huidige omstandighe uit het hiervoor afgedrukte kader de situatie in den een vorm van prive onderwijs is zie legale vlaanderen blijkt belemmert de taalwet van omkadering konden we geen beroep doen op 1963 subsidiering door de overheid niettemin een leerkracht van de adoptieschool voor het ver blijven we streven naar verandering van die taal zorgen van de nederlandse lessen we dienden wet en we hopen via een concreet project druk een leerkracht in te schakelen die we zelf aange te kunnen uitoefe-nen op de politiek verantwor worven hadden deze leerkracht heeft als taak deli-jken gedurende acht uur per week het verzorgen van voorlopig zal dit project prive initiatief blijven de nederlandse taallessen hiervoor basee rt ze maar on-danks dat gelooft foyer in de waarde van zich op het utrechts programma voor het leren het project en menen de verantwoordelijken van spreken van het nederlands door jonge buiten de foyer dat het de moeite loont het ten uitvoer landse kinderen hier en daar aangepast voor de te brengen belgische situatie met weglating van hi-er minder gangbare woorden toekomstperspectie f naast dit meer formele lesge-beuren staat de bel gische leerkracht in voor meer speelse activitei voor het vol-gende schooljaar ligt het in onze be ten gymnastiek handvaardigheden muziek e d doeling het spaans en het marokkaans gedeelte we hadden het idee dat deze pre tt ige activiteiten van het project te laten starten de voorbereidin als het ware ge-

bonden zouden worden aan de gen daarvoor zijn intussen al volop aan de gang per-
soon van de nederlandstalige leerkracht voor het spaans project hebben we inmid-
dels eerste doelstelling voor de nederlandse taallessen reeds een school gevonden
het marokkaans pro is het op een plezierige manier de leerlingen in ject zal voor-
lopig plaatsvinden in een van onze contact brengen met de nederlandse taal ze ver-
eigen lokalen maar wel in samenwerking met een trouwd maken met het horen
spreken van die bestaande school taal en reeds enkele woordjes zinnnetjes en lied-
jes tezelfdertijd moeten we in overleg met de over bijbrengen daarna komt het
erop aan dat de kin heid een manier vinden om voor dergelijke pro deren in staat
zijn eenvoudige opdrachten en der jecten een passend wettelijk subsidieerbaar ka-
gelijke te begrijpen zonder dat de lessen zelf er der te vinden teveel door stagneer-
den dit begint nu februari 1982 stilaan het geval te zijn we hebben met ons project
niet de bedoeling ge de belgische leerkracht heeft vanaf het begin had de oploss-
ing te vinden voor alle mogelijke steeds nederlands gesproken in de klas onderwi-
jsproblemen bij allochtonen wel menen we een alternatief te kunnen tonen voor de
brus legale omkadering van het projec t selse situatie trouwens de ideale oploss-
ing zal de legale omkadering van het project betreft de nergens bestaan en zal ni-
et liggen in een univer vraag naar de mate waarin en vooral naar de wij seel mod-
el toepasbaar in alle situaties onder alle ze waarop een dergelijke onderwijsvorm
erkend omstandigheden elke situatie brengt zijn eige n 60 moeilijkheden maar ook
zijn eigen mogelijke noten den mee 1 onthaalcentrum foyer werkhuizenstraat 25
1080 we pleiten er dan ook voor dat bij het voorstellen brussel tel 02 4267495 van
oplossingen opvangmodellen en alternatie 2 gailly t hermans ph eds taal en leer-
moeilijk ven rekening wordt gehouden met die verschei heden in de immigratie
leuven acco 1982 denheid dit betekent niet dat de betrokken in 3 appel r everts h
en tennissen j onderzoek van stanties moeten wachten met wettelijke regelin het
gewoon lager onderwijs aan marokkaanse en turkse kinderen eg colloquim interim-
rapport 2 gen en faciliteiten tot het ideaalmodel wordt ge april 1979 vonden boven-
dien biedt dit ruimte om een mo 4 het team bestaat uit j leman directeur onthaal
del aan te passen aan de specifieke situatie centrum foyer l marchi lic letteren
voorzitter oudercomite cittadinanza migrante laken l smee kens orthopedagoog
vormingscentrum foyer in sa samenwerking met l laberti lic letteren italiaanse
leerkracht van het project te laken en h dorissen regentes nederlands verbonden
aan het project la ken als belgische leerkracht 5 appel r everts h en tennissen j o c
6 jacob f si cultureel onderwijs aan turkse en marokkaanse kinderen enschede
1980 7 publikatieblad eg 1977 l 199 32 61